

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

GEOGRAFIE V2

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE AFDELINGS.

AFDELING A:
VRAAG 1: Landelike en Stedelike Nedersettings (60)
VRAAG 2: Ekonomiese Geografie van Suid-Afrika (60)

AFDELING B:
VRAAG 3: Geografiese Vaardighede en Tegnieke (30)
2. Beantwoord al DRIE vrae.
3. ALLE diagramme is in die VRAESTEL ingesluit.
4. Laat 'n reël tussen onderafdelings van vrae oop.
5. Begin ELKE vraag boaan 'n NUWE bladsy.
6. Nommer die vrae korrek volgens die nommeringstelsel wat in die vraestel gebruik word.
7. Moet NIE in die kantlyn van die ANTWOORDEBOEK skryf NIE.
8. Teken volledig benoemde diagramme wanneer dit vereis word.
9. Antwoord in VOLSINNE, behalwe waar jy moet noem, identifiseer of 'n lys moet maak.
10. Die maateenhede MOET in jou finale antwoord aangedui word, bv. 1 020 hPa, 14 °C en 45 m.
11. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
12. Jy mag 'n vergrootglas gebruik.
13. Skryf netjies en leesbaar.

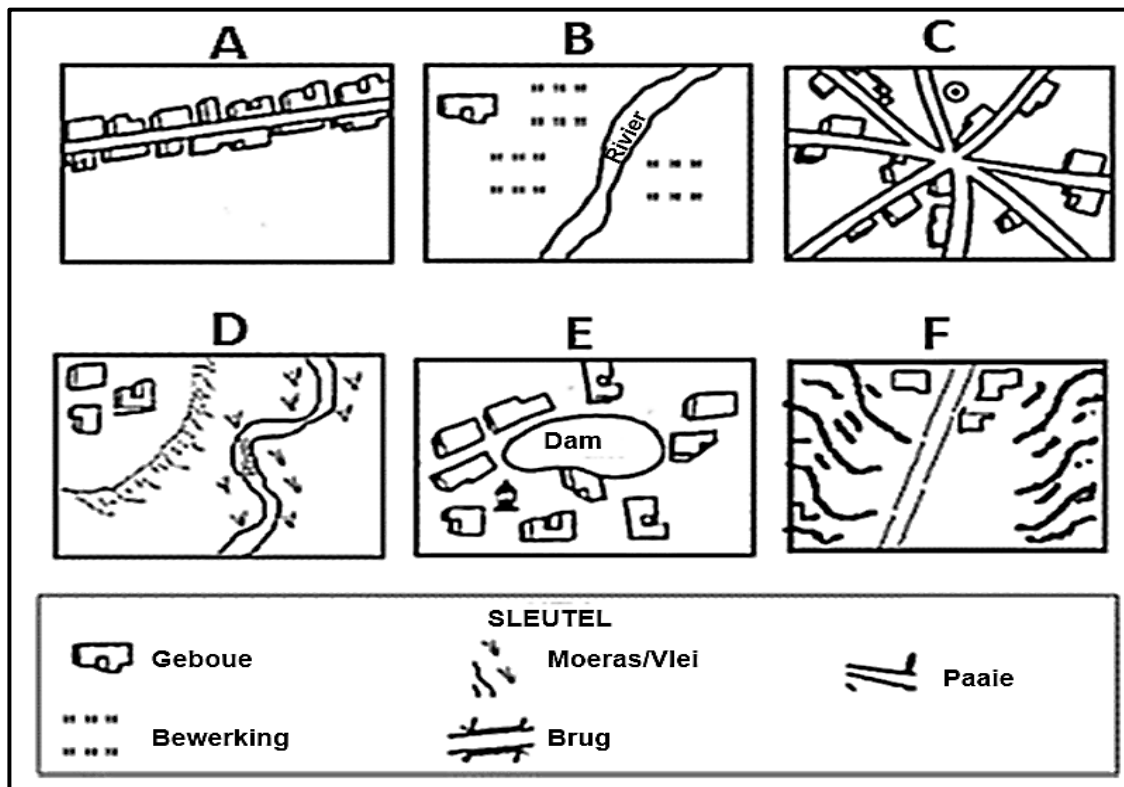
SPESIFIEKE INSTRUKSIES EN INLIGTING VIR AFDELING B

14. 'n 1 : 50 000 topografiese kaart 3025AD PHILIPPOLIS en 'n 1 : 10 000 ortofotokaart 3025 AD 01 PHILIPPOLIS word verskaf.
15. Die gebied wat met ROOI en SWART op die topografiese kaart afgebaken is, stel die gebied voor wat deur die ortofotokaart gedek word.
16. Toon ALLE berekeninge. Punte sal hiervoor toegeken word.
17. Jy moet die topografiese kaart en die ortofotokaart aan die einde van hierdie eksamensessie by die toesighouer inlewer.

AFDELING A: LANDELIK EN STEDELIKE NEDERSETTINGS EN DIE EKONOMIE VAN SUID-AFRIKA

VRAAG 1: LANDELIK EN STEDELIKE NEDERSETTINGS

1.1 Die onderstaande skets toon verskeie landelike nedersettings. Pas die beskrywings in VRAE 1.1.1 tot 1.1.8 met die letters (A–F). Skryf slegs die letter (A–F) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.8) in jou ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 1.1.9 G. Letters mag herhaal word.

[Aangepas en vertaal uit *Success with exams*]

- 1.1.1 'n Nedersetting wat geïsoleerd is.
- 1.1.2 'n Nedersetting wie se vorm deur 'n stervormige pad beïnvloed is.
- 1.1.3 'n Nedersetting wat 'n waterpunt is.
- 1.1.4 'n Nedersetting wat 'n lineêre vorm het.
- 1.1.5 'n Droë-punt nedersetting.
- 1.1.6 'n Nedersetting wat in 'n poort/pas gebou is.
- 1.1.7 'n Nedersettingspatroon wat minder sosiale kontak tot gevolg het.
- 1.1.8 'n Keuse van standplaas van hierdie nedersetting is deur grondvrugbaarheid beïnvloed. (8 x 1) (8)

- 1.2 Kies die korrekte woord(e) uit dié wat in hakies gegee word. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.7) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld. 1.2.8 drempelbevolking.
- 1.2.1 (Stedelike uitbreiding/Verstedeliking) verwys na die toename in die persentasie mense wat in stedelike gebiede woon.
- 1.2.2 (Sentrale stad/Sentrale plek) is 'n stedelike gebied wat goedere en dienste aan die omliggende landelike bevolking verskaf.
- 1.2.3 (Lae-orde/Hoë-orde) dienste word daagliks benodig.
- 1.2.4 Maksimum afstand wat 'n verbruiker bereid is om te reis om goedere te koop, is die (drempelbevolking/reikwydte van goedere).
- 1.2.5 Oorbevolking is 'n gevolg van stedelike (groei/uitbreiding).
- 1.2.6 Die (reikwydte van goedere/drempelbevolking) verwys na die aantal mense wat nodig is vir 'n besigheid om 'n wins te maak.
- 1.2.7 Ontwikkelde lande het 'n (hoë/lae) tempo van verstedeliking. (7 x 1) (7)
- 1.3 Verwys na die onderstaande uittreksel oor grondhervorming.

SUID-AFRIKA SE GRONDHERVORMINGSPOGINGS ONTBREEK FOKUS OP SUKKELENDE BOERE

Suid-Afrika se grondhervormingsprogram het baie mislukkings gely en sy begunstigdes het in baie gevalle min of geen verbeterings aan hul lewensbestaan gesien nie. Grondhervorming bly 'n betwiste “onopgeloste historiese grief”.

Suid-Afrika het 'n geskiedenis van kolonisasie, rasse oorheersing en rasgebaseerde grondonteiening. Die grondrestitusieproses is deel van die breër grondhervormingsprogram wat herverdeling en grondeienaarhervorming insluit.

Daar is 'n algemene ooreenkoms dat grondhervorming 'n mislukking was en opgeskerp moet word. Navorsing toon dat tussen 70% tot 90% van die projekte (insluitend grondrestitusieprojekte) misluk het.

Grondhervorming het min bygedra om begunstigdes te help om 'n bestaan uit die grond te verdien en selfversorgende boere te skep. Die redes hiervoor sluit in onvoldoende na-nedersettingsondersteuning, gebrek aan vaardighede, swak beplanning en binnegevegte in gemeenskappe in.

[Aangepas uit <https://theconversation.com/south-africas-land-reform-efforts-lack-a-focus-on-struggling-farmers>]

- 1.3.1 Definieer die term *grondhervorming*. (1 x 2) (2)
- 1.3.2 Volgens die uittreksel, waarom het die grondhervormingsprogram misluk? (1 x 1) (1)
- 1.3.3 Verduidelik TWEE redes waarom grondhervorming in Suid-Afrika noodsaaklik is. (2 x 2) (4)
- 1.3.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, stel metodes voor wat die regering in plek kan stel om ondersteuning te bied aan die mense wat ná grondhervorming op die grond hervestig is. (4 x 2) (8)

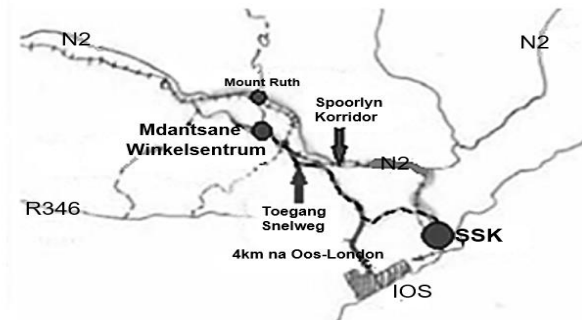
- 1.4 Verwys na die infografika oor 'n kommersiële desentralisasie in die Buffalo City Metropolitaanse gebied.

**MDANTSANE STAD WORD AGT EN DEMONSTREER
DIE VERANDERENDE GESIG VAN TOWNSHIP KLEINHANDEL**

“Sedert kleinhandelaars in die laat 1990's die woonbuurt-ruimte begin betree, en meer so in die afgelope jaar het woonbuurt-inwoners geweldig baat gevind,” het die Mdantsane Stad se AB, Dean Dreary gesê, wie se sentrum 'n steunpilaar in een van Suid-Afrika se grootste woonbuurte, Mdantsane buite Oos-Londen geword het.

Afgesien van hulp met werkskepping, het die woonbuurt-gebaseerde winkelsentrum inwoners se behoefte om lang afstande na en van die middestad te pendel, verlig.

[Bron: bizcommunity.com]

[Aangepas uit za.toponavi.com]

- 1.4.1 Die beweging van kommersiële funksies uit die SSK is kommersiële (sentralisering/desentralisering). (1 x 1) (1)
- 1.4.2 Die winkelsentrum in Mdantsane is 'n (kommersiële subsentrum/beplande buurtwinkelsentrum). (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Noem DRIE faktore wat die ligging van die winkelsentrum bevorder het. (3 x 1) (3)
- 1.4.4 Hoe sal die ontwikkeling van die Mdantsane-winkelsentrum 'n positiewe sosiale impak op die gebied hê? (2 x 2) (4)
- 1.4.5 Verduidelik die negatiewe faktore in die SSK wat gelei het tot die hervestiging van besighede na Mdantsane en sy omliggende gebied. (3 x 2) (6)

- 1.5 Verwys na die onderstaande uittreksel oor informele nedersettings.

STUDENTE-ONDERWYSERS DEEL IDEES OOR DIE VERBETERING VAN INFORMELE NEDERSETTINGS IN SUID-AFRIKA

In Suid-Afrika woon 25,6% van die bevolking in informele wonings en die getalle neem jaarliks in die stedelike gebiede toe. Informele wonings is tydelike strukture wat met materiale soos hardbord, asbes en sinkplate gebou is. Hulle is geneig om nie aan boueregulasies te voldoen nie.

Hierdie onbeplande nedersettings het 'n gebrek aan hulpbronne, infrastruktuur en basiese dienste. Afval word in skoon waterbronne ontlai en mense moet energiebronne soos steenkool, onwettige gekoppelde elektrisiteit, gas en paraffien gebruik. Dit hou 'n risiko in vir brande en die vrystelling van skadelike gasse in die atmosfeer.

Die groei van onbeplande nedersettings skep ook uitdagings vir gesondheids-
orgvoorsiening, sekuriteit, onderwysvooruitsigte en omgewings-
volhoubaarheid. Regeringsbeleide moet hierdie kwessies aanspreek, maar
opvoeding is die sleutel tot die bevordering van respek vir die omgewing.

[Vryvertaal uit <https://theconversation.com/student-teachers-share-ideas-about-improving-informal-settlements-in-south-africa-166854>]

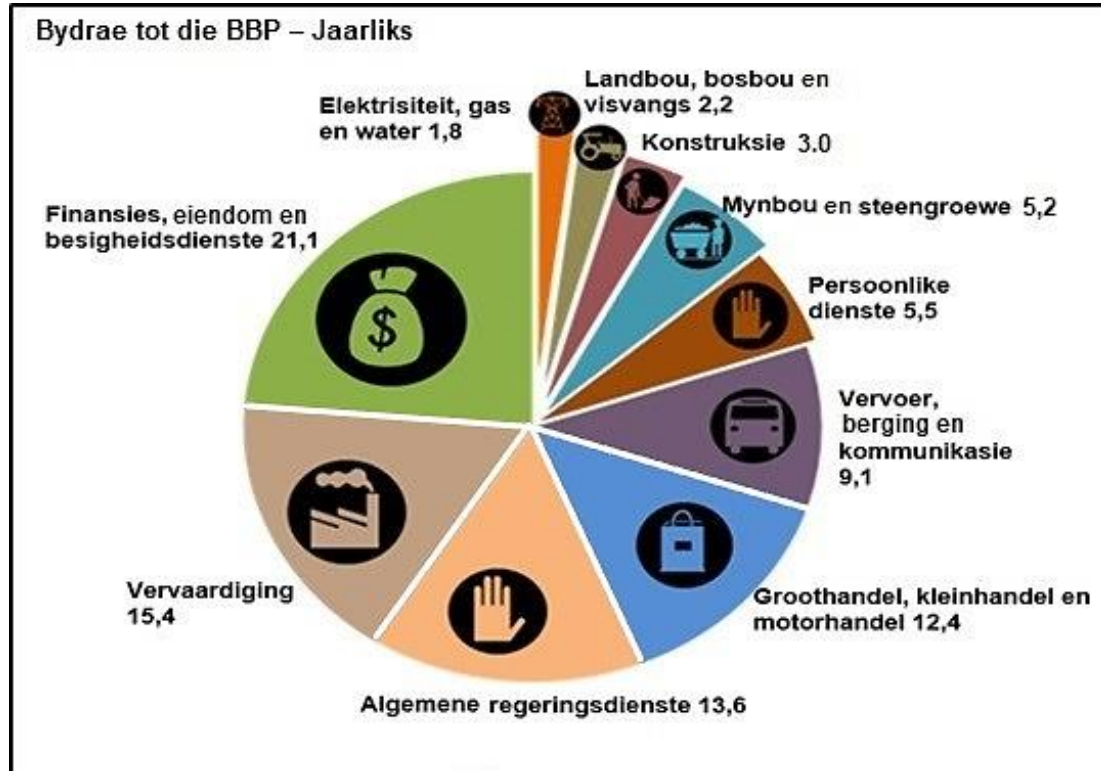
Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.5.1 tot 1.5.2) in die ANTWOORDE-BOEK neer.

- 1.5.1 Informele nedersettings is in (landelike/stedelike) gebiede geleë. (1 x 1) (1)
- 1.5.2 Informele nedersettings lei tot (teen-verstedeliking/stedelike uitbreiding). (1 x 1) (1)
- 1.5.3 Gee EEN rede waarom mense hulle in informele nedersettings vestig. (1 x 1) (1)
- 1.5.4 Gee TWEE sosiale ongeregthede wat mense, wat in informele nedersettings woon, in die gesig staar. (2 x 1) (2)
- 1.5.5 Beskryf TWEE maniere waarop krotbewoners dikwels hul toenemende ontevredenheid (ongelukligheid) in Suid-Afrika toon. (2 x 2) (4)
- 1.5.6 Stel maatreëls voor wat die regering kan implementeer om die maatskaplike ongeregthede wat mense in informele nedersettings in die gesig staar, aan te spreek. (3 x 2) (6)

[60]

VRAAG 2: EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA

- 2.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord uit die sirkelgrafiek hieronder en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (2.1.1 tot 2.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 2.1.9 A.

[Bron: <http://www.statssa.gov.za>]

- 2.1.1 Die totale waarde van goedere en dienste wat in een jaar in 'n land geproduseer word.
- A Bruto Nasionale Produk
 - B Bruto Binnelandse Produk
 - C Handelsbalans
 - D Handelsooreenkoms
- 2.1.2 ... vorm deel van die tersiêre sektor van die ekonomie.
- A Elektrisiteit, gas en water
 - B Landbou, bosbou en visvang
 - C Konstruksie
 - D Vervaardiging
- 2.1.3 Konstruksie vorm deel van die ... sektor.
- A primêre
 - B sekondêre
 - C tersiêre
 - D kwaterneêre

2.1.4 Watter tersiêre aktiwiteit het die grootste persentasie tot die Suid-Afrikaanse ekonomie bygedra?

- A Algemene regeringsdienste
- B Vervaardiging
- C Groothandel, kleinhandel en motorbedryf
- D Finansies, eiendom en besigheidsdienste

2.1.5 ... het die minste tot die primêre sektor bygedra.

- A Mynbou en steengroewe
- B Landbou, bosbou, visvang
- C Vervoer, berging en kommunikasie
- D Konstruksie

2.1.6 ... oorheers die sekondêre sektor.

- A Algemene regeringsdienste
- B Vervaardiging
- C Handel, spyseniering en akkommodasie
- D Persoonlike dienste

2.1.7 ... het die minste tot die Suid-Afrikaanse ekonomie bygedra.

- A Persoonlike dienste
- B Algemene regeringsdienste
- C Elektrisiteit, gas en water
- D Vervoer, berging en kommunikasie

2.1.8 Watter persentasie het die tersiêre sektor tot die Suid-Afrikaanse ekonomie bygedra?

- A 7,4%
- B 18,4%
- C 54,4%
- D 63,5%

(8 x 1) (8)

- 2.2 Die foto's hieronder toon voorbeelde van 'n FORMELE en 'n INFORMELE sektor. Pas die beskrywing in VRAE 2.2.1 tot 2.2.7 met die foto's. Skryf slegs FORMEEL of INFORMEEL langs die vraagnommers (2.2.1 tot 2.2.7) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld, 2.2.8 Formeel.

[Bron: easterncapeindustrialnews.co.za]

[Bron: startupafrica.co.za]

- 2.2.1 Baie mense het eie besighede in hierdie sektor.
- 2.2.2 Die sektor wat die grootste bydrae tot die BBP van 'n land lewer.
- 2.2.3 Die sektor wat oor die algemeen 'n klein winsgrens toon.
- 2.2.4 Besighede is op strate met tydelike skuilings.
- 2.2.5 Groter werksekerheid en voordele heers in hierdie sektor.
- 2.2.6 Ondernemings is nie by die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) geregistreer nie.
- 2.2.7 Masjinerie en huidige tegnologie word in hierdie sektor gebruik.

(7 x 1) (7)

2.3 Verwys na die infografika oor suikerrietboerdery en produksie.

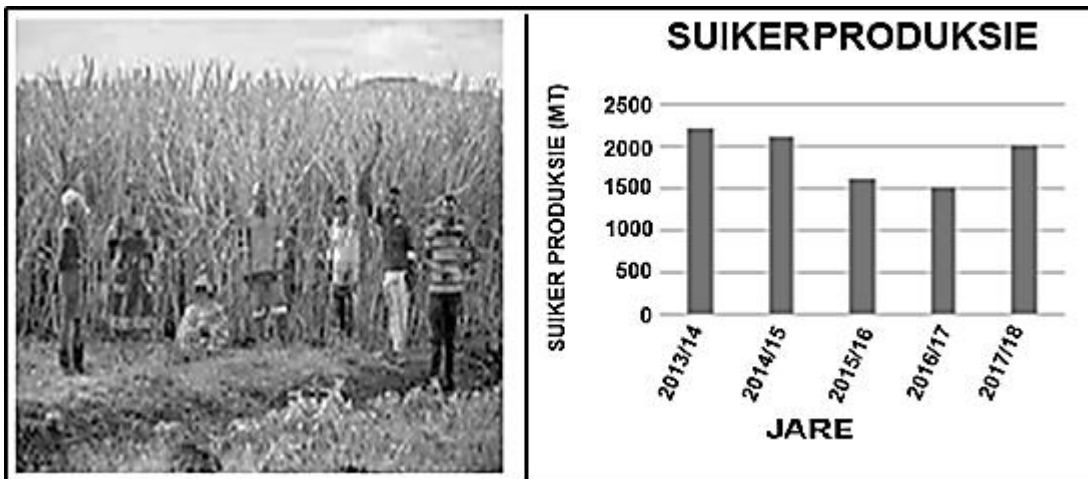
FAKTORE WAT SUIKERRIETPRODUKSIE DEUR KLEINSKAALSE PRODUSENTE BEÏNVLOED

Suikerriet is 'n belangrike gewas wêreldwyd as gevolg van sy vele voedings- en ekonomiese gebruike. Kleinskaalse suikerrietkwekers (KSK'e) is 'n belangrike sektor van suikerrietproduksie in Suid-Afrika. Die aantal KSK'e het egter van 50 000 in die 2000's tot minder as 13 000 in 2017 gedaal.

Resultate toon dat laat oeste, laat kunsmistoediening en chemikalieë toediening primêre uitdagings was wat KSK'e in die gesig staar, wat waarskynlik tot dalende suikerrietopbrengs sal lei.

Ander probleme wat ingesluit is, was 'n tekort en hoë arbeidslone wat gevolg is deur 'n hoë prys van insette (saad, kunsmis, insekdoder, plaagdoder); lae prys van riete; nie-besikbaarheid van kunsmis, insek, plaag en siektes; gebrek aan skoon saad ...

[Aangepas uit <https://www.mdpi.com>]

[Aangepas uit USDA, SASA]

- 2.3.1 Identifiseer 'n fisiese faktor in die uittreksel wat 'n negatiewe impak op die suikerrietproduksie in 2013–2017 gehad het. (1 x 1) (1)
- 2.3.2 Met hoeveel metrieke ton (MT) het die suikerrietproduksie van 2013/14 tot 2016/17 afgeneem? (1 x 2) (2)
- 2.3.3 Stel TWEE maniere voor waarop die regering kleinskaalse suikerrietboere kan help om produksie te verhoog. (2 x 2) (4)
- 2.3.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT lyne, verduidelik die ekonomiese uitdagings wat tans 'n negatiewe impak op die suikerrietbedryf het. (4 x 2) (8)

2.4 Verwys na die uittreksel oor op die PWV/Gautengse nywerheidsgebied.

**SUID-AFRIKA SE ELEKTRISITEITSPROBLEME PLAAS STEEDS
VERVAARDIGING IN DIE GAUTENGSE KERN-NYWERHEIDSGEBIED
(PWV) IN GEVAAR**

Die gebrek aan betroubare elektrisiteitsvoorsiening lei nie net tot verlore produksie en verhoogde koste in Suid-Afrika se krimpende vervaardigingsektor nie, maar het ondernemings nie in staat gestel om te beplan, te belê en te groei nie.

Die streek was op 'n 'kantelpunt' en het die risiko om 'n 'roesgordel' te word, met beduidende fabrieksluitings, stygende werkloosheid en misdaad, asook lae tariewe van plaaslike en buitelandse belegging.

Die Gautengse kern-industriële streek in Gauteng (PWV) het egter sy status as die hoofstad van SA se motorvoertuig vervaardigingsbedryf gesementeer deur sy eerste motor spesiale ekonomiese sone (SES) bekend te stel.

Die motorvoertuigvervaardiger Ford Motor Maatskappy sal minstens R3,6 miljard se geprojekteerde belegging in die projek sien. Die eerste fase van die projek is ingestel om byna 7,000 direkte werksgeleenthede te skep.

Wanneer die projek in 2021 voltooi is, sal honderde meer indirekte werksgeleenthede na verwagting geskep word, aangesien die SES met motorkomponentverskaffers en verwante diensverskaffers sal gons.

[Aangepas uit [sowetanlive.co.za/news/south-africa/2019-11-11-gauteng-revs-engine-to-take-over-car-industry/](https://www.sowetanlive.co.za/news/south-africa/2019-11-11-gauteng-revs-engine-to-take-over-car-industry/)]

- 2.4.1 Watter energiebron het daartoe gelei dat die Gauteng/PWV-kern nywerheidsgebied afgeneem het? (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Gee TWEE ekonomiese probleme wat die vervaardigingsbedryf in die gesig staar, volgens die uittreksel. (2 x 1) (2)
- 2.4.3 Hoe sal die motorbedryf met verloop van tyd die groei van ander bedrywe in die streek stimuleer? (1 x 2) (2)
- 2.4.4 Hoe sal energievoorsiening 'n groot uitdaging vir die motor se spesiale ekonomiese sone (SES) word, wat in die volgende drie jaar in die PWV/Gautengse kern-nywerheidsgebied geleë is. (2 x 2) (4)
- 2.4.5 Verduidelik waarom die PWV/Gauteng Nywerheidsgebied 'n voorkeurbestemming vir internasionale beleggers van die Ford Motormaatskappy is. (3 x 2) (6)

2.5 Verwys na die infografika oor die Dube Handel Industriële Ontwikkelingsone.

[Aangepas deur Eksaminator]

- 2.5.1 Noem die provinsie waarin Dube Handelshawe IOS geleë is. (1 x 1) (1)
- 2.5.2 Gee EEN tipe bedryf uit die infografika wat in die Handelshawe Industriële Ontwikkelingsone gevind word. (1 x 1) (1)
- 2.5.3 Noem die internasionale lughawe wat naby die Dube Handelshawe Industriële Ontwikkelingsone is. (1 x 1) (1)
- 2.5.4 Verduidelik EEN ekonomiese voordeel van die lughawe (antwoord op VRAAG 2.5.3). (1 x 2) (2)
- 2.5.5 Watter positiewe ekonomiese voordele sal die Dube Handelshawe Nywerheidsontwikkelingsone vir die streek hê? (2 x 2) (4)
- 2.5.6 Verduidelik hoe toeganklikheid as gevolg van die infrastruktuur wat aan die Dube Handelshawe gekoppel is, vinnige ekonomiese groei in hierdie IOS sal ondersteun. (3 x 2) (6)

[60]

AFDELING B**VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE****AGTERGROND INLIGTING OOR PHILIPPOLIS**

Koördinate: 30° 15' S : 25°16' O

Philippolis is 'n klein dorpie in die Motheo- en Xhariep-streek van die Vrystaatse provinsie in Suid-Afrika. In 1823 het dit as 'n sendeling buitepos vir die Boesman gedien. Dit maak Philippolis die oudste nedersetting in die Vrystaat provinsie.

In die 1960's het Afrika se weergawe van Asië se Grand Trunk Highway – die Groot Noordpad – gedreig om 'n klein dorpie in die Suide van die Vrystaat op sy optog van Kaapstad na Kaïro in te sluk. In plaas daarvan, het die N1 Philippolis omseil en daar was groot hartseer in die dorp. Geen toeriste-oplewing nie. Geen konsessie (franchise) winkelsentrum. Geen motelle en geen onmiddellike werk bonanza vir plaaslike inwoners nie. Die indrukwekkende (vir daardie dae) 3 vulstasies waarmee die dorp gespog het, het tot 1 gedaal, en baie geboue en plase is verlaat toe inwoners na meer winsgewende plekke vertrek het.

Vyf-en-sewentig van Philippolis-geboue is tot nasionale monumente verklaar. Die dorp dien egter steeds as 'n sentrale plekdorp vir die gemeenskap.

[Bron: <https://en.wikipedia.org/wiki/Philippolis>. Free State]

Die volgende Engelse terme en hul Afrikaanse vertalings word op die topografiese kaart vertoon:

ENGLISH

Diggings
Sewerage works
Library
Furrow

AFRIKAANS

Uitgrawings
Rioolwerke
Biblioteek
Voor

3.1 KAARTVAARDIGHEDE EN BEREKENINGE

Verwys na die trigonometriese stasie 249 by **1** in blok **A2** en punthoogte 1387 in blok **B3** wat op die ortofotokaart gevind word. Die deursnit hieronder verteenwoordig die gradiënt.

3.1.1 Die hoogste mensgemaakte verskynsel by trigonometriese stasie 249 is die ...

- A punthoogte.
- B pad.
- C reservoir.
- D kommunikasietoring.

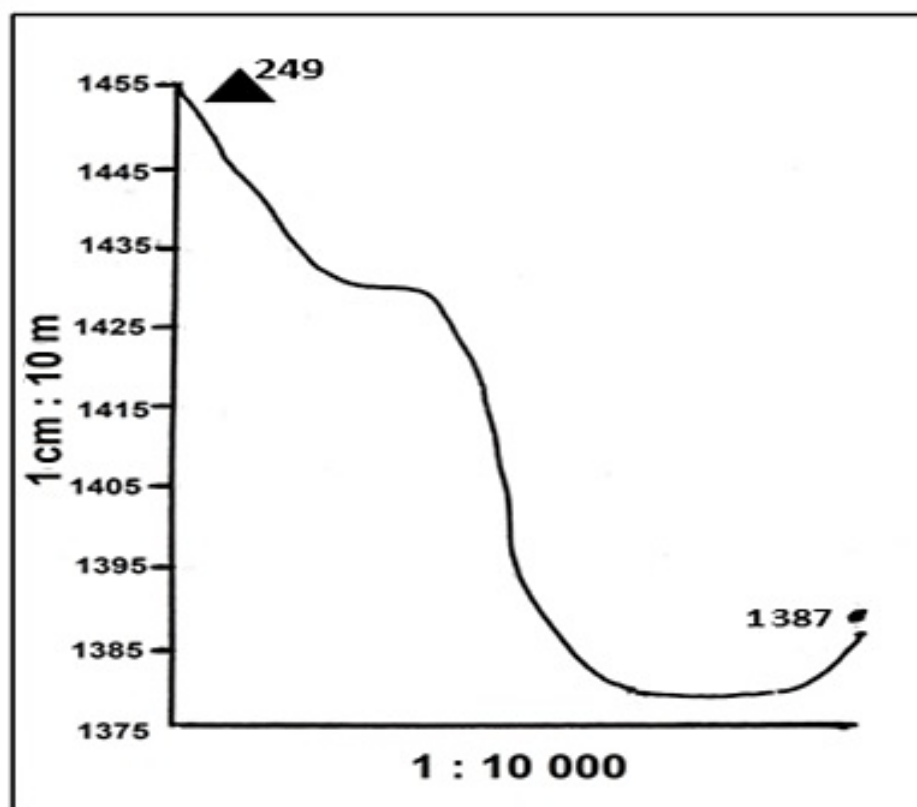
(1 x 1) (1)

3.1.2 Die hoogste hoogte op die dwarsnit is ...

- A 249.
- B 1 390.
- C 1 455
- D 1 380.

(1 x 1) (1)

3.1.3 Die horisontale skaal van 1 : 10 000 op die dwarsnit is 'n ... -skaal.

- A verhouding
- B breuk
- C lyn
- D woord

(1 x 1) (1)

- 3.1.4 Bereken die vertikale vergroting van die dwarsnit. Toon ALLE berekeninge. Punte sal vir berekeninge toegeken word.

$$\text{Formule: Vertikale Vergroting (VV)} = \frac{\text{Vertikale Skaal (VS)}}{\text{Horisontale Ekwivalent (HE)}} \quad (4 \times 1) \quad (4)$$

- 3.1.5 Vertikale vergroting op dwarsnitte maak interpretasie van die landskap meer (makliker/moeiliker). (1 x 1) (1)

- 3.1.6 Gee redes vir jou antwoord op VRAAG 3.1.5. (2 x 1) (2)

3.2 KAART-INTERPRETASIE

Verwys na die area **S** in blokke **A2** en **B2** op die topografiese kaart.

- 3.2.1 (a) Gee die vorm van die beboude area by **F**. (1 x 1) (1)

- (b) Gee EEN rede vir hierdie algemene vorm. (1 x 1) (1)

- 3.2.2 Noem TWEE situasiefaktore wat die ligging van Philippolis kon beïnvloed het. (2 x 1) (2)

- 3.2.3 Gee EEN bewys op die topografiese kaart wat aandui dat Philippolis 'n sentrale plek/dorp is. (1 x 2) (2)

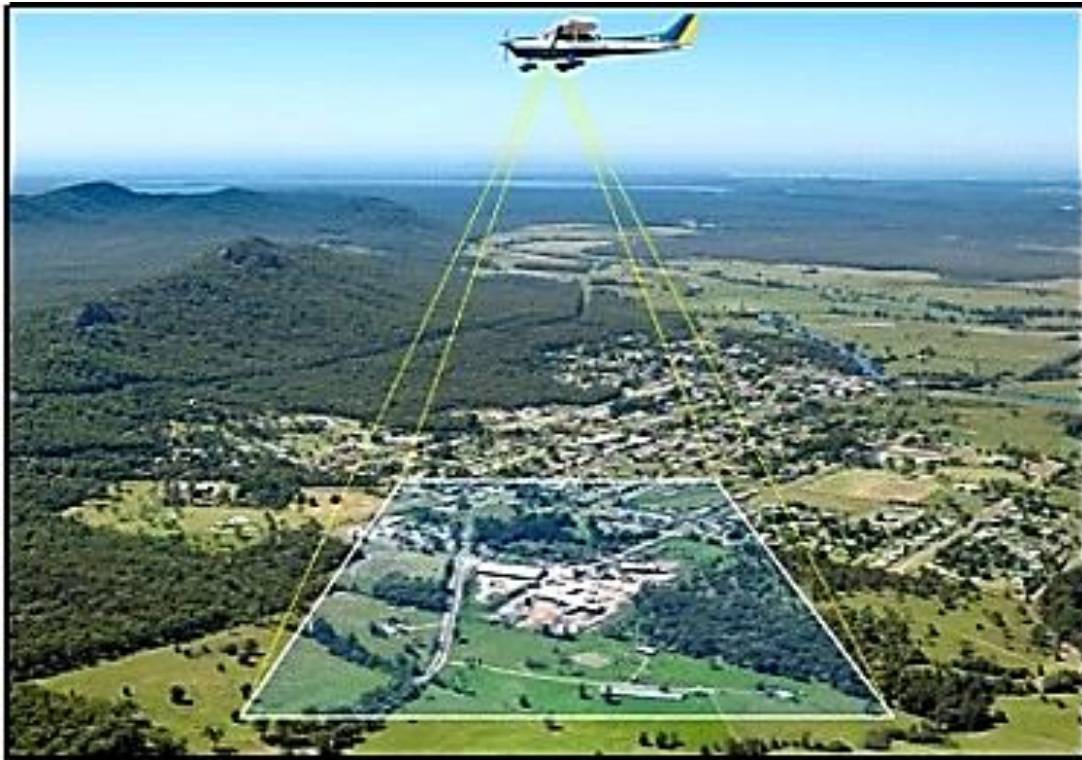
- 3.2.4 Hoe beïnvloed die paaie wat Philippolis verbind die invloedseer van die dorp? (1 x 2) (2)

- 3.2.5 Verduidelik jou antwoord op VRAAG 3.2.4. (1 x 2) (2)

- 3.2.6 Noem EEN voordeel van die 717 wat deur Philippolis gaan, vir motoriste. (1 x 2) (2)

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSELS (GIS)

Verwys na die onderstaande foto.

[Bron: <https://montgomerylandsurveying.com/drone-surveying>]

3.3.1 Watter GIS-metode het die vliegtuig hierbo gebruik om inligting in te samel? (1 x 1) (1)

3.3.2 Beelde vanaf die vliegtuig is gebruik om die topografiese kaart te maak. Verduidelik hoe Suid-Afrikaanse topografiese kaarte gestandaardiseer word. (1 x 2) (2)

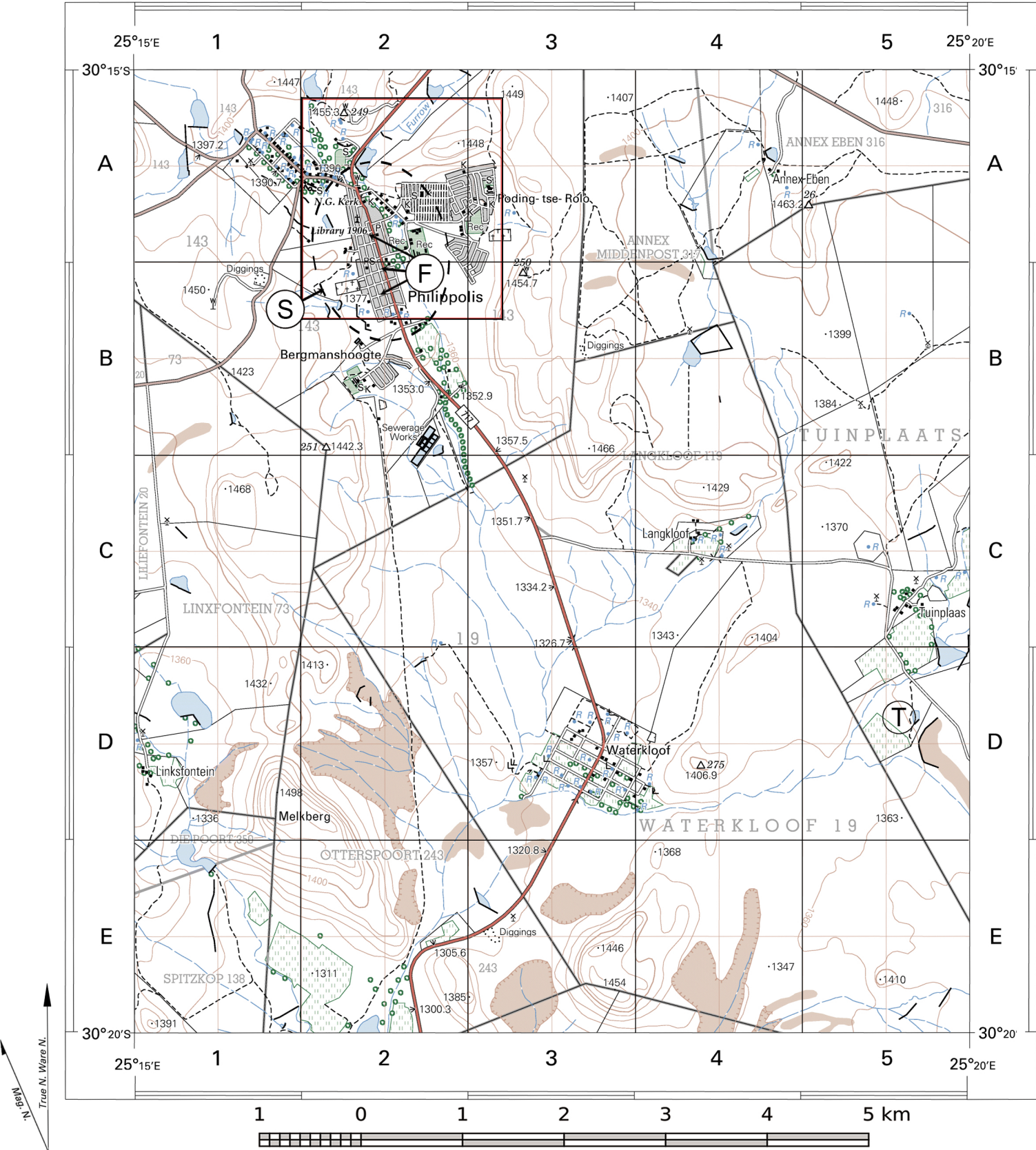
Verwys na die topografiese kaart.

3.3.3 Noem EEN manier waarop primêre data versamel kan word om 'n omgewingsimpakstudie te doen om die invloed van gronderosie in blok **D5** te evalueer. (2 x 1) (2)

3.3.4 Gronderosie in blok **D5** kan die boerderygebied **T** affekteer. Noem TWEE data-lae in blok **D5** wat GIS-spesialiste kan gebruik om die verspreiding van gronderosie te stop. (2 x 1) (2)

3.3.5 Identifiseer die lynverskynsel wat gebruik is om die impak van erosie op plaasgebied **T** te beperk. (1 x 1) (1)
[30]

TOTAAL: 150

Mean magnetic declination 23°50' West of True North (July 2017).
Mean annual change 8' westwards (July 2017 - June 2018).

National Freeway; National Route.....	International Boundary and Beacon.....	Fence; Wall.....	Windpump; Monument.....
Arterial Route.....	Provincial Boundary.....	Protected Area.....	Communication Tower.....
Main Road.....	Perennial River.....	Mine Dump; Excavation.....	Trigonometrical Station; Marine Beacon.....
Secondary Road; Bench Mark.....	Non-perennial River.....	Lighthouse and Marine Light.....	Cemetery; Grave.....
Other Road; Bridge.....	Non-Perennial Water.....	Erosion; Sand.....	Woodland.....
Track and Hiking Trail.....	Dry Water Course.....	Cultivated Land.....	Orchard or Vineyard.....
Railway; Station or Siding.....	Dry Pan.....	Recreation Ground.....	Row of Trees.....
Other Railway; Tunnel.....	Marsh and Vlei.....	Original Farms.....	
Embankment; Cutting.....	Pipeline (above ground).....		
Power Line.....	Water Tower; Reservoir; Water Point.....		
Built-up Area (High, Low Density).....	Coastal Rocks.....		
Buildings; Ruin.....	Prominent Rock Outcrop.....		
Post Office; Police Station; Store.....			
Place of Worship; School; Hotel.....			

Mean magnetic declination 23°50' West of True North (July 2017).
Mean annual change 8' westwards (July 2017 - June 2018).

Nasionale Deurpad; Nasionale Roete.....	Internasionale Grens en Bakens.....	Dradheining; Muur.....	Windpomp; Monument.....
Hoofverkeersroete.....	Provinsiale Grens.....	Kommunikasietoring.....	Mynhoop; Uitgraving.....
Hoofpad.....	Bewarings Gebied.....	Peilbaken; Seevaartbaken.....	Vuurtoring en Seevaartlig.....
Sekondêre Pad; Hoogtemerk.....	Standhoudende Rivier.....	Begraafplaas; Graf.....	Erosie; Sand.....
Ander Pad; Brug.....	Standhoudende Water.....	Beboste Gebied.....	Bewerkte Land.....
Dowwe Pad en Voetslaanpad.....	Nie-standhoudende Rivier.....	Boord of Wingerd.....	Ontspanningsterrein.....
Spoorweg; Stasie of Sylyn.....	Nie-standhoudende Water.....	Rye Bome.....	Oorspronklike Plase.....
Ander Spoorweg; Tonnell.....	Droë Loop.....		
Opvulling; Deurgrawing.....	Droë Pan.....		
Kraglyn.....	Moeras en Vlei.....		
Beboude Gebied (Hoë, Lae Digtheid).....	Pypplyn (bo die grond).....		
Geboue; Murasie.....	Watertoring; Reservoir; Waterpunt.....		
Poskantoor; Polisiestasie; Winkel.....	Kuslynrotse.....		
Plek van Aanbidding; Skool; Hotel.....	Prominente Klipbank.....		

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

**GEOGRAFIE V2
NASIENRIGLYN**

MARKS: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS

- 1.1 1.1.1 B (1)
- 1.1.2 C (1)
- 1.1.3 E (1)
- 1.1.4 A (1)
- 1.1.5 D (1)
- 1.1.6 F (1)
- 1.1.7 B (1)
- 1.1.8 B (1) (8 x 1) (8)
- 1.2 1.2.1 Verstedeliking (1)
- 1.2.2 Sentrale plek (1)
- 1.2.3 Lae-orde (1)
- 1.2.4 reikwydte van goedere (1)
- 1.2.5 groei (1)
- 1.2.6 drempelbevolking (1)
- 1.2.7 lae (1) (7 x 1) (7)
- 1.3 1.3.1 'n Proses om die ongeregthede van verplasing en gedwonge
verwydering wat tydens apartheid plaasgevind het, reg te stel. (2)
[KONSEP] (1 x 2) (2)
- 1.3.2 Die begunstigdes het min of geen verbeterings aan hul lewensbestaan
gesien nie (1)
Herverdeelde grond word nie produktief gebruik nie (1)
Suid-Afrika se grondhervormings pogings het nie 'n fokus op sukkelende
boere nie (1)
[ENIGE EEN] (1 x 1) (1)
- 1.3.3 Om ekonomiese groei van diegene wat benadeel is te bevorder (2)
Om selfversorgende boere te skep (2)
Om ongeregthede/wanbalanse uit die verlede reg te stel (2)
Die nalatenskap van apartheid het die onbillike verdeling van grond
oorheers en grondhervorming daarop uit is om hierdie onreg reg te
stel (2)
Nasionale versoening (2)
Om voedselproduksie in die voorheen agtergeblewe sektore van die
bevolking te verbeter (2)
Grondhervorming sal mense help om toegang tot grond te hê (2)
Om armoede te verlig, aangesien die meeste gemeenskappe tydens
apartheid op gemeenskaplike grond gewoon het (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)

1.3.4 NA-SKIKKINGSONDERSTEUNING VIR GRONDHERVORMINGS-PROSESSE

Hersiening van grondhervormingsbeleid (2)

Maatreëls om te verseker dat herverdeelde grond produktief gebruik word (2)

Insluiting van plaaslike gemeenskappe om behoeftes te vestig deur middel van konsultasie (2)

Die vestiging van opvoedkundige sentrums in hierdie nedersettings vir die opgradering van die gemeenskappe (2)

Opleiding en ontwikkeling in moderne boerderymetodes/mentorskap aan nuwe boere (2)

Monitering en evaluering van prosesse moet betroubaar wees (2)

Monitering en evaluering van die toewysing van hulpbronne moet betroubaar wees (2)

Hersien beleide om land te koop (2)

Subsidieer kleinskaalse boerderygemeenskappe om die koop en verkoop van hul produkte aan te moedig (2)

Skep markareas vir handel (2)

[ENIGE VIER]

(4 x 2) (8)

1.4 1.4.1 Desentralisasie (1) (1 x 1) (1)

1.4.2 Beplande buurtwinkelsentrum (1) (1 x 1) (1)

1.4.3 Toegang via paaie (N2/Toegang snelweg / R346) – pas die motoriste (1)

Oop grond en ruimte vir 'n groot winkelsentrum, met parkeerplek (1)

Naby afgeleë woongebiede (kliënte/markbasis) (1) (3 x 1) (3)

1.4.4 Lok hoë gehalte fasiliteite en geriewe / opening van ondernemings/ besighede (2)

Groei van opkomende middel-inkomste sal gebied bevoordeel namate meer geld bestee word (2)

Spaar, want mense het nie meer nodig om te reis nie (2)

Permanente werk geskep / geleë naby werksgeleenthede (2)

Eiendomswaardes sal styg as gevolg van belegging in die gebied (2)

Huurmotorgebied wat metropolitaanse gebied (Oos-Londen) verbind, sal die streek bevoordeel (2)

Infrastruktuur sal verbeter word (aanvaar voorbeelde – paaie, water) (2)

Beter estetiese mooiheid as gevolg van opgradering (2)

[ENIGE TWEE]

(2 x 2) (4)

1.4.5 Misdaad in die stadskern (2)

Baie duur grond en huurgeld in die SSK (2)

Oorbevolking in die SSK (2)

Verkeersopeenhopings in die SSK (2)

Verminderde toegang in die SSK (2)

Gebrek aan parkering in die SSK (2)

Bepaalde uitbreidingsvooruitsigte in die SSK (2)

[ENIGE DRIE]

(3 x 2) (6)

1.5 1.5.1 Stedelike gebied (1)

(1 x 1) (1)

1.5.2	Stedelike uitbreiding (1)	(1 x 1)	(1)
1.5.3	Armoede (1) Werkloosheid (1) Hoë werkloosheidsyfer in die land (1) Gebrek aan vaardighede (1) Hoë koste van behuising (1) Geen behoorlike dokumentasie nie (1) Instroming van arm buitelanders/vlugtelinge (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
1.5.4	Verspreiding van siektes (1) Sosiale kwessies (aanvaar voorbeelde) (1) Oorbevolking (1) Gebrek aan higiëne (1) Gebrek aan basiese dienste (aanvaar voorbeelde) (1) Misdaad (1) [ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
1.5.5	Protesaksies wat tot geweld kan oorgaan/kan lei tot geweld (aanvaar voorbeelde) (2) Brand van bande langs paaie (2) Blokking van paaie na verkeer (2) Plundering en beskadiging van besighede/winkels (2) Afbrand van plakkershutte (2) Afbrand van regering/munisipale geboue (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
1.5.6	Hervestig mense en bou ordentlike huise waar die ruimte beskikbaar is (2) Voorsien goedkoop boumateriaal om huise te bou (2) Voorsiening van behoorlike lae-koste huise / HOP-huise / Self-help behuisingskemas (2) Lewer basiese dienste aan die mense (2) Voorsien teerpaai met beter dreineringsstelsels (2) Voorsiening van waterpunte en kraanwater in die huise (2) Voorsiening van stormwaterdreinerings (2) Voorsiening van sanitasie (2) Gereelde vullisverwydering (2) Voorsiening van elektrisiteit in 'n vorm van sonpanele (2) Skuif besigheid na die streek (desentralisasie) (2) Verbeterde onderwysvoorsiening/verbeterde vaardighede (2) Verbeterde sekuriteit (2) Beter betaling / toenemende minimum loon (2) Sekuriteit verhoog deur voedseltoelae of -programme (2) Mikro-lenings vir klein ondernemings (2) Werkskepping om lewenstandaard te verbeter (2) Verhoog meer selfhelpfasiliteite (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6) [60]

VRAAG 2: EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA

- 2.1 2.1.1 B (1)
- 2.1.2 A (1)
- 2.1.3 B (1)
- 2.1.4 D (1)
- 2.1.5 B (1)
- 2.1.6 B (1)
- 2.1.7 C (1)
- 2.1.8 B (1) (8 x 1) (8)
- 2.2 2.2.1 Informeel (1)
- 2.2.2 Formeel (1)
- 2.2.3 Informeel (1)
- 2.2.4 Informeel (1)
- 2.2.5 Formeel (1)
- 2.2.6 Informeel (1)
- 2.2.7 Formeel (1) (7 x 1) (7)
- 2.3 2.3.1 Insekte (1)
Plaag (1)
Siektes (1)
[ENIGE EEN] (1 x 1) (1)
- 2.3.2 700 ton (650 tot 750 ton) (2) (1 x 2) (2)
- 2.3.3 Verbeter onderwys/vaardighede van boere (2)
Voorsien regeringssubsidies en toelae (2)
Befondsing/kapitaal deur banke (2)
Skep makliker toegang tot dienste/fasiliteite (aanvaar voorbeelde) (2)
Regering kan steun verskerp deur die toekenning van
landboudienste (2)
Grondhervormingsprogramme vir boere (2)
Meer navorsing om produksie te verbeter (2)
Ontwikkeling van infrastruktuur (2)
Regulering en subsidie van markpryse (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)

2.3.4	Dalende winsgewendheid gegewe insetkoste versus finansiële opbrengste (2) Beperkte kapitaal vir boere (2) Suikerbelasting stoot produksiekoste op (2) Onvoldoende beskerming teen goedkoop invoer (2) Gebruik van tariewe, subsidies, kwotasies maak dit moeilik om met groot markte mee te ding (2) Waterbeperkings sal die produksiekoste verhoog (2) Klein besighede sal beïnvloed word as gevolg van mededinging met grootskaalse suikerrietkwekers (2) [ENIGE VIER]	(4 x 2)	(8)	
2.4	2.4.1	Elektrisiteit (1)	(1 x 1)	(1)
	2.4.2	Werksverliese (1) Verlore produksie/plantsluitings (1) Misdaad (1) Onvoldoende belegging (1) [ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
	2.4.3	Motorkomponentverskaffers en verwante diensverskaffers word geskep (2) Ontwikkeling van skakelbedrywe (aanvaar voorbeelde) (2) Veroorsaak 'n vermenigvuldiger-effek met betrekking tot ander bedrywe (aanvaar voorbeelde) (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	2.4.4	Stygende koste van energie (2) Kragonderbrekings/beurtekrag beïnvloed produktiwiteit (2) Oorlading op ESKOM-kragnetwerk wat nie die aanvraag kan hanteer nie (2) Onbetroubare kragnetwerk (2) Diefstal van kragkabels ontwig kragvoorsiening (2) Korrupsie in die steenkoolmynsektor belemmer produktiwiteit (2) Oor-afhanklikheid van steenkool as 'n bron van energie (2) Steenkool is 'n nie-hernubare hulpbron (2) Steenkool is 'n onvolhoubare hulpbron (2) Negatiewe omgewingsimpak van steenkool (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)

- 2.4.5 Baie geskoolde/ongeskoolde arbeiders verseker 'n hoë vlak van produktiwiteit (2)
'n Goed ontwikkelde infrastruktuur wat noodsaaklike dienste lewer (2)
Kapitaal en tegnologie om hoë produksievlakke te handhaaf (2)
Wye verskeidenheid grondstowwe om industriële ontwikkeling te ondersteun (2)
Digte/groot bevolking skep 'n beskikbare mark/hoër koopkrag (2)
Gelyke grond fasiliteer die ontwikkeling van nuwe bedrywe (2)
Goed ontwikkelde vervoerstelsel om grondstowwe/goedere te vervoer (2)
OR Tambo bied toegang tot internasionale beleggers (2)
Wye verskeidenheid gevestigde sekondêre en tersiêre bedrywe (2)
Johannesburg wisselkoers (JSE) is in die PWV/Gauteng (2) geleë.
Kommersiële en ekonomiese middelpunt van Suid-Afrika (2)
[ENIGE DRIE] (3 x 2) (6)
- 2.5 2.5.1 KwaZulu-Natal (1) (1 x 1) (1)
- 2.5.2 Elektronika (1)
Agro-verwerking (1)
Farmaseutiese (1)
Klere en tekstiele (1)
Motor (1)
[ENIGE EEN] (1 x 1) (1)
- 2.5.3 King Shaka (1) (1 x 1) (1)
- 2.5.4 Skep 'n aerotropolis vir voorsieningsketting logistiek/lugvaart (2)
Om 'n moderne lughawe te wees – dit kan groter vliegtuie akkommodeer met 'n 3,7 km aanloopbaan of uitvoere (2)
Dube terminaal kan groot volumes goedere hanteer (2)
Baie meer vliegtuie kan gelyktydig geakkommodeer word (2)
Verbeterde bedryfsomgewing met logistieke sones (hubs) wat dit ondersteun (2)
Gekoppelde infrastruktuur geskep om op internasionale skaal mee te ding (2)
Om beleggers in verskillende sektore te lok (aanvaar voorbeelde) (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- 2.5.5 Verminder die werkloosheidsyfer/skep werk (2)
Ontwikkel die plaaslike ekonomie deur meer inkomste onder die plaaslike gemeenskappe te skep (2)
Verminder armoede in die gebied (2)
Verhoog die lewenstandaard/lewensgehalte (2)
Verminder die misdaadvlakke (2)
Verbeter vaardighede en kennis van mense (4de industriële revolusie) (2)
Nuwe ekonomiese markte is geskep (2)
Opgradering van eThekweni/Richardsbaai-hawens (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)

- 2.5.6 King Shaka Internasionale lughawe is naby / Aerotropolis-inisiatief aan die gang (2)
Paaie (N2) is goed ontwikkel (toeganklik) en is opgegradeer om groter volumes te ondersteun (2)
N3 na Gauteng is 'n belangrike mark (2)
Spoorwegskakels na Gauteng en ander streke bied vervaardigers en uitvoerders goeie voorsieningsketting- en marktoegang (2)
Durbanse hawe wat invoer en uitvoere ondersteun is naby opgegradeer (2)
Richardsbaai hawe wat invoere en uitvoere is ondersteun naby opgegradeer (2)
Lughawe Stad en besigheid (passasier) omgewing is 'n moderne modale handelspoort na die wêreld / wêreldklas vragfasiliteite (2)
Infrastruktuurontwikkeling in Dube-handelsone wat alle belanghebbendes in die gebied verbind (2)
Fasiliteite soos Dube-connect sal die streek in staat stel om uit te brei met sy hulpbronne beskikbaar vir die Dube-bedrywighe (2)
Infrastruktuur ondersteun beide swaar en ligte nywerhede (2)
Groot damme en pypleidings bied toegang tot water vir industriële ontwikkeling (2)

[ENIGE DRIE]

(3 x 2)

(6)

[60]

AFDELING B**VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE****3.1 KAARTVAARDIGHEDE EN BEREKENING**

3.1.1 D (kommunikasietoring) (1) (1 x 1) (1)

3.1.2 C (1 455) (1) (1 x 1) (1)

3.1.3 A (verhouding) (1) (1 x 1) (1)

3.1.4 VS = 1 cm verteenwoordig 10 m
10 x 100 cm = 1 000 cm (1)

VS = 1 : 1 000 (1)

HS = 1 : 10 000 (1)

VE = $\frac{1 : 1\,000}{1 : 10\,000}$ (1) **OF** $\frac{1}{10\,000}$ (1)

$\frac{1}{1\,000} \times \frac{10\,000}{1}$

25 keer (1) (4 x 1) (4)

3.1.5 Ja (1) (1 x 1) (1)

3.1.6 Die vorm van die kenmerk op die landskap is duideliker wanneer dit vertikaal is (1)
Dit beklemtoon die topografie van die landskap (1)
Beklemtoon vertikale eienskappe wat te klein is om relatief tot die horisontale skaal te identifiseer (1)
Spesifieke kenmerke is meer herkenbaar / duideliker (1)
[ENIGE TWEE] (2 x 1) (2)

3.2 KAART- INTERPRETASIE

3.2.1 (a) Lineêr / Lyn / Lint (1)
[ENIGE EEN] (1 x 1) (1)

(b) Dit het langs die pad ontwikkel (717) (1) (1 x 1) (1)

3.2.2 Dit is tussen heuwels geleë / beskutte terreine (1)
Dit is naby vervoernetwerke/paaie geleë (717)/N1 naby (1)
Droë punt/Geleë weg van rivier (1)
[ENIGE TWEE] (2 x 1) (2)

3.2.3 Philippolis het vervoerroetes wat dit met die omliggende landelike gebiede verbind / paaie uit verskillende rigtings konvergeer (2)
Dit het baie stedelike dienste (Aanvaar ander voorbeelde soos Kerke/Skole/Polisiestasies/Poskantoor/Biblioteek/Winkels/Hospitale/Ontspanningsfasiliteite) (2)
Mense van die omliggende landelike gebiede kan hierdie stedelike dienste gebruik (2)
Paaie uit verskillende rigtings konvergeer (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)

- 3.2.4 Die invloedseer neem toe/strek/groter (1) (1 x 2) (2)
- 3.2.5 Die paaie sal die toeganklikheid van Philippolis verhoog wat meer kliënte van 'n groter afstand lok (2)
Mense sal van ver af reis om goedere en dienste in Philippolis te verkry. (2)
Die paaie verhoog toeganklikheid vanuit verskillende rigtings (2)
Die omvang sal toeneem (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- 3.2.6 Stop na 'n lang reis (2)
Hervulling van motor (2)
Koop goedere wat nodig is vir reis, bv., verversings (2)
Help plaaslike ekonomie (aanvaar voorbeelde) (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSELS (GIS)

- 3.3.1 Afstandwaarneming (1) (1 x 1) (1)
- 3.3.2 Simbole wat op die topografiese kaarte gebruik word, is standaard/dieselfde (2)
Skaal van 1 : 50 000 word op alle Suid-Afrikaanse topografiese kaarte gebruik (2)
Kontourintervalle is altyd 20 m (2)
Formaat van die indeksvel is dieselfde (2)
Lineêre skaal duidelik op alle kaarte (2)
Formaat om magnetiese deklinasie op die kaart aan te dui, is dieselfde (2)
Alfa-numeriese roosterselle word op alle topografiese kaarte gebruik (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- 3.3.3 Foto's (2)
Satellietbeelde (2)
Toetsing van natuurlike omgewing bv. toets grond- en waterkwaliteit (2)
Fisiese metings met behulp van sekondêre data (2)
[ENIGE EEN] (2 x 1) (2)
- 3.3.4 Reliëf/Topografie (1)
Grondgebruik (1)
Geologie (1)
Plantegroei (1)
Dreinerings (1)
[ENIGE TWEE] (2 x 1) (2)
- 3.3.5 Wal (1) (1 x 1) (1)

[30]

TOTAAL: 150